

## **LIIKURMASINAJUHT II**

**Lisakvalifikatsioonid:**

- allmaatööd
- karjääritööd
- teetööd

## EESSÕNA

Liikurmasinajuht II kutsestandard on asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõuete kogum töötajale esitatavatest oskustest, teadmistest ja vajalikest isikuomadustest.

Kutsestandardi kavandi koostas Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu juurde moodustatud kaevanduse töörühm koosseisus:

|                    |                                       |
|--------------------|---------------------------------------|
| Enno Rebane        | Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit |
| Hans-Ahto Männiste | Eesti Põlevkivi AS                    |
| Helle Boginskaja   | Eesti Põlevkivi AS                    |
| Alo Adamson        | Tallinna Mäekond                      |
| Vennis Järvet      | Tehnilise Järelevalve Inspektsioon    |

Ajavahemikus 21. jaanuar – 1. veebruar 2000. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus Eesti erinevates piirkondades moodustatud töörühmades, millede koosseisu kuulusid 44 ettevõtte esindajad.

Liikurmasinajuht II kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

See kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud Suurbritannia NVQ-de (National Vocational Qualifications – rahvuslikud kutsekvalifikatsioonid) kutseoskusnõuetega ja Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset).

Liikurmasinajuht II kutsestandard on kinnitatud 12. aprill 2000.a. Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu otsusega nr. 2.

Kutsestandard on registrisse kantud...

## 1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

## 2 TERMINID

### 2.1 Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid

**Kutsestandard** – kokkulepitud nõuete kogum kutse või eriala konkreetsel tasemel vajalikest oskustest, teadmistest ja isikuomadustest.

#### **Kutsekvalifikatsioonitasemed**

Algtase – kutsealaste teadmiste ja oskuste nõue puudub; tööülesanded rutiinsed, ettekirjutatud; tööülesanne juhib töötajat; vastutus kaudne.

I tase – kutsealased teadmised ja oskused on omandatud kas läbi koolituse või pidevalt töötades; töö kellegi juhendamisel; toimetulek piiritletud tööülesannetega; vastutus oma tööülesannete ulatuses.

II tase – kutsealastele teadmiste ja oskustele lisandub vilumus; toimetulek erisuguste tööülesannetega; koostöövõime meeskonnas; vastutus tööülesannete täitmise eest.

III tase – kutsealane meisterlikkus; kutsealaste teadmiste ja oskuste edasiõpetamine; toimetulek keerukate ja vahelduvate tööülesannetega; valmisolek vastutuseks ressursside jagamise ja teiste töö eest.

IV tase – kutsealastele teadmiste ja oskustele lisanduvad juhtimisalased teadmised, oskused ja hoiakud; toimetulek paljude keerukate ja vahelduvate tööülesannetega muutuvates olukordades; vastutus ressursside jagamise ja teiste töö eest.

V tase – majandustegevuse valdkonna teoreetiliste aluste tundmine; toimetulek mitmekesiste menetlusviiside valdamist eeldavate tööülesannetega muutuvates ja ootamatutes olukordades; suur iseseisvus, vastutus analüüsimise, diagnoosimise ning otsuste tegemise ja nende elluviimise eest.

#### **Kutseoskuspõhised**

Üldoskused ja -teadmised – majandustegevuse valdkonnast lähtuvad nõuded üldistele teadmiste ja oskustele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsespetsiifilised nõuded teadmiste ja oskustele.

Eriosaadused ja -teadmised – kutsespetsiifilised nõuded teadmiste ja oskustele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaosaadused ja -teadmised – soovituslikud teadmised ja oskused, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi.

### 2.2 Kutsealaste terminid

Liikurmasinad – roomik-, ratas- või muul käigul iseliikuvad sisepõlemis- või elektrimootori jõul töötavad mäetöödel, energeetikas, ehitustöödel või muul tegevusalal kasutatavad masinad, millega kaevatakse, laetakse, teisaldatakse, tihendatakse, tasandatakse, sillutatakse või muul viisil töödeldakse maavara, pinnast või muud materjali.

Teetööd – teede ehitus, hooldus ja remont

### 3 STATISTLISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori<sup>1</sup> järgi kuulub liikurmasinajuht mäetööstuse, energeetika ja ehituse valdkonda, koodid C, E, F.

Ametite Klassifikaatori<sup>2</sup> järgi kuulub liikurmasinajuht 8. pearühma, seadme- ja masinaoperaatorid.

Kutsestandardi tähis fikseeritakse pärast kutsestandardite registri pidamise põhimääruse jõustumist.

### 4 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONITASE

Eesti keeles: Liikurmasinajuht II

Lisakvalifikatsioonid:

- allmaatööd
- karjääritööd
- teetööd

Inglise keeles: Mobile machine operator II

Additional qualifications:

- underground works
- quarry works
- road building

Vene keeles: Водитель саноходной машины II

Доплнительные квалификации:

- подземные работы
- карьерные работы
- дорожные работы

### 5 KUTSEKIRJELDUS

Liikurmasinajuht võib töötada kaevanduses, karjääris, energeetika-, ehitus- või muus ettevõttes.

Liikurmasina juht tunneb liikurmasina ehitust, otstarvet ja tööpõhimõtteid ning töödeldava materjali ohutu töötlemise võtteid.

Liikurmasina juht töötab tavapärasest ohtlikumas töökeskkonnas, mis nõuab ohutute juhtimis- ja hooldamisvõtete tundmist, tööga seonduvate ohtude tuvastamist ja nendele vastavat tegutsemist.

Välitöödel on vajalik arvestada ilmastiku mõju töökohale ja töödeldavale materjalile. Tööga toimetuleku eelduseks on vastutusvõime, hoolikus, täpsus ja valmisolek meeskonnatööks.

Liikurmasinajuhi põhikvalifikatsiooni võib saada peale põhioskuste omandamist.

Liikurmasinajuhil on soovi korral võimalik valida allmaatööde, karjääritööde ja/või teetööde lisakvalifikatsioon.

---

<sup>1</sup> Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestindatud versioon

<sup>2</sup> International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestindatud versioon

Allmaatööde, karjääritööde ja/või teetööde lisakvalifikatsiooni saab liikurmasinajuht peale vastavate erioskuste omandamist.

Liikurmasinajuhi II kvalifikatsiooni taotlemise eelduseks on kutseoskused, praktiline töökogemus ja konkreetse masinarühma kategooria juhtimisõigust tõendava tunnistuse olemasolu.

See kutsestandard on aluseks põhihariduse järgse kutsekeskhariduse riikliku õppekava ja muude koolitusprogrammide koostamisele.

## **6 KUTSEOSKUSNÕUDED**

### **6.1 Üldoskused ja -teadmised**

6.1.1 Majandus – algtase (vt lisa A)

6.1.2 Õigusaktid

- 1) kutsetegevust reguleerivad õigusaktid
- 2) tööõigus

6.1.3 Töökeskkonna ohutus

- 1) tööohutus, töötervishoid ja ergonoomika
- 2) elektri- ja tuleohutus
- 3) üldine keskkonnaohutus
- 4) töövaldkonna jäätmekäitlus
- 5) tegutsemine tööõnnetuse korral
- 6) esmaabi andmine

### **6.2 Põhioskused ja -teadmised**

6.2.1 Töökohta korraldamine

6.2.2 Masinaehituse üldpõhimõtted

6.2.3 Elektrotehnika alused

6.2.4 Materjaliõpetuse alused

6.2.5 Masinaehitusjooniste lugemine

6.2.6 Kutsealaga seonduvate liikurmasinate tundmine ja kasutamine (vt lisa B)

6.2.7 Liikurmasina tehnilise seisukorra kontroll ja tööks ettevalmistamine

6.2.8 Liikurmasina käivitamine, juhtimine, seiskamine ning ohutu liikumine erinevates tingimustes

6.2.9 Liikurmasinaga vajalike tööoperatsioonide sooritamine

6.2.10 Töö- ja mõõteriistad ning nende kasutamine

6.2.11 Liikurmasina tüüpviigade teadmine ja nende varajane tuvastamine

6.2.12 Liikurmasina hooldusvahendite omaduste tundmine ja kasutamine

6.2.13 Liikurmasina tehnohooldusgraafiku täitmine

6.2.14 Töödeldava maavara, pinnase ja muu materjali üldomadused

6.2.15 Töödeldava materjali ja tööoperatsioonide kvaliteedinõuete tundmine ja järgimine

6.2.16 Kaitse- ja päästevahendite kasutamine

6.2.17 Liikluseeskirjade tundmine

6.2.18 Troppimine ja tõsteseadmete kasutamine

### **6.3 Eriioskused ja -teadmised**

6.3.1 Allmaatööd

- 1) üldteadmised mäendusest
- 2) laekäitluse põhimõtete ja toestuspasside nõuete tundmine ja täitmine

- 3) kaeveõõntes liiklemise ohutusnõuete tundmine ja nende täitmine
- 4) kaeveõõnte tuulutamise põhimõtete ja nõuete tundmine ning täitmine
- 5) lõhketöödega seostuvate ohtude tundmine ja nendest hoidumine
- 6) kaevanduse avariilikvideerimisplaani otstarbe tundmine ja avariiolukorras tegutsemine

#### 6.3.2 Karjääritööd

- 1) üldteadmised karjääritööst
- 2) karjääris liiklemise ohutusnõuete tundmine ja nende täitmine
- 3) lõhketöödega seostuvate ohtude tundmine

#### 6.3.3 Teetööd

- 1) üldteadmised teetöödest
- 2) teetöödel kasutatavad materjalid
- 3) teetööde ohutu korraldamine üldliiklusega teedel ja aladel

### 6.4 Lisaoskused ja -teadmised

#### 6.4.1 Liikurmasinaga kompleksis töötavate masinate tööpõhimõtted

### 6.5 Isikuomadused ja võimed

- 1) loogiline mõtlemine
- 2) ruumitaju
- 3) kontsentreerumisvõime
- 4) visuaalne mälu
- 5) hea koordinatsioon
- 6) füüsilise koormuse taluvus
- 7) kohanemisvõime
- 8) vastutusvõime

## 7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

## 8 KINNITAJA

Liikurmasinajuht II kutsestandardi on kinnitanud Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu koosseisus:

|                    |                                               |
|--------------------|-----------------------------------------------|
| Enno Rebane        | Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit         |
| Raivo Teemets      | Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit           |
| Aleksander Moltsar | Eesti Elektroenergeetika Selts                |
| Tõnu Pääsuke       | Eesti Energeetikatöötajate Ametiühingute Liit |
| Margus Arak        | Eesti Energia AS                              |
| Andres Saar        | Eesti Gaasiliit                               |
| Anu Kesksaik       | Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing           |
| Tiia Tali          | Eesti Kaubandus-Tööstuskoda                   |
| Valev Kuusemäe     | Eesti Keemiatööstuse Liit                     |
| Erik Väli          | Eesti Põlevkivi AS                            |
| Heino Reedik       | Eesti Turbaliit                               |
| Enn Lenk           | Eesti Vee-ettevõtete Liit                     |
| Heino Mölder       | Eesti Veeühing                                |
| Kaljo Aamer        | Eesti Õliühing                                |
| Kalle-Mauno Vana   | Haridusministeerium                           |
| Arvi Hamburg       | Majandusministeerium                          |
| Malle Kindel       | Sotsiaalministeerium                          |
| Alo Adamson        | Tallinna Mäekond                              |
| Urmas Leitmäe      | Tehnilise Järelevalve Inspeksioon             |

**KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED**

**Algtase** – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste praktiliste oskuste kasutamine.

**Keskase** – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlus, seoste loomine; suure hulga hästi omandatud praktiliste oskuste kasutamine.

**Kõrgtase** – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; sügava spetsialiseerumisega oskuste kasutamine tegevusvaldkonna ulatuses.

**LIIKURMASINAD**

1. Puurmasinad
2. Raimamasinad (mäekombainid, soonurid jt)
3. Kaevamismasinad (ekskavaatorid)
4. Kaevamis-teisaldamismasinad (buldooserid, greiderid, skreeperid jt)
5. Laadurveokid (kopp-laadurid, laadurid jt)
6. Ettevalmistustööde masinad (kobustus-, langetus-, lõikemasinad jt)
7. Tihendusmasinad (teerullid, kompaktorid jt)
8. Teekatte paigaldusmasinad
9. Teekatte remondimasinad
10. Muud traktorilaadsed masinad